

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Az e Lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Inditvány

XIII. Leo pápa aranymiséje alkalmára.

Megindult már a mozgalom a katolikus világban ő szentsége 1887. évi december végén bekövetkező 50 éves áldozárjubiläumának méltó megünneplésére.

Bizottságok alakultak, hogy e nagy nap fényének emelésére a szükséges előkészületeket megtegyék.

Olaszországban f. é. július hó elején folyóirat fog megindulni, mely kizárólag ez ünnepélyre való előkészületek folyamáról fogja a közönséget értesíteni.

Sőt ugyane folyóirat szerkesztője felhívta az olasz sajtót, hogy az ügyet magáévá tevén, e folyóirat közleményeit átvegye és a nagy olvasó közönséggel közölje.

Midőn XIII. Leo pápa iránti szeretet, ragaszkodás kifejezéséről van szó, Magyarország az actióból ki nem maradhat.

Sőt van anyyi oka, mint Olaszországnak, e tekintetben az önálló kezdeményezésre.

Nem cseteljük itt részletesebben ő szentsége kiváló rokonszenvének a katolikus Magyarország iránt, mely rokonszenvének minden adott alkalommal kifejezést adott.

Nem soroljuk elő azon szívből fakadó elismerő nyilatkozatokat, azon számos pápai áldást, melyekkel ő szentsége a magyarok katolikus hitélete minden egyes, tudomására juttatott mozzanatát kísérte s a megkezdett uton továbbhaladásra lelkesített.

Nem említett azon számos magyar paptársunk által fönnen hirdetett örvendetes ténny, hogy midőn a világ minden részéből ő szentsége lábcsokjára sító zarándokok, lettek légyen magas állásuak, sokszor hosszabb várakozás után juthattak e kitüntetéshez: egy egyszerű magyar pap előtt azonnal megnyíltak a fogadó terem ajtai.

Érdemes feljegyezni, hogy ő sztsége egyik leg-

megbízottabb szolgálattelvő kamarásaul a magyar gr. Zichyt választotta.

Sőt, amit talán sokan nem tudnak, e sorok írója, mint a ki a pápai udvar beléletéről közelebről tájékozást szerezhetett magának, egy ténny mond itt el, melynek párját nem ismerjük a nagy pápa életében. Ő szentsége a váratlanul elhunyt magyar kamarás emlékének több napon át mély gyászszal adózott, senkit nem fogadván ez idő alatt. És midőn az elhunyt édes atya a gyászeset után ő sztsége előtt megjelent, a nagy pápa szemeiből hulló könynyek enyhítették a szomorodott atya fájdalmát. Így gyászolta XIII. Leo pápa a magyar papot!

Említsük-e azon, a magyar történelemben páratlan ténny, hogy Magyarország hierarchiáját XIII. Leo pápa intézkedése folytán, három bibor fényre disziti.

Eltéktelve azonban mindezekről, egy örök időkre kiható ténny jegyzünk ide, mely ténnyel ő szentsége különösen Magyarországot kötelezte a legnagyobb hálára.

Magyarország nemcsak névleg, de tényleg is Mária országa volt.

A Mária-tisztelet hirnevet, fényt kölcsönzött a magyar nemzetnek.

Az idők folyamában halványulni kezdett e tisztelet fénye. És vele együtt tűnedezett a magyar nemzet nagysága is.

Századunkban, midőn a szabadkőművesek özszeesküdtek arra, hogy az istentagadás, ez ujkori pogány szellem bálványát helyezték azon keblekbe, melyekben ott ragyogott az Isten anyjának tisztelete, e rombolás megdöbbentő mértékben szedi áldozatait.

Őt állunk, hogy a magyar nép honfoglalásának ezredik éve, melynek hajnalától alig pár év választ el, egy a magyar nemzet további életére nézve nagyon is kétes év lesz.

Inog a talaj alattunk.

XIII. Leo pápa a magyar nemzet további fennállásának biztos alapjairól gondoskodott akkor, mi-

dön a társadalom megmentését szíven hordván, az egyedül mentő eszközt, a boldogságos Szűz tiszteletét az egész föld kerekéségén lelkesedése egész lángjával nyújtotta a mindinkább süllyedő emberiségnek. Mert midőn ezt tette, kiválóan azon nemzetet segített megmenteni, melyet annak első szent királya Mária védelmébe helyezett. Mária országát XIII. Leo pápa főséges körlevelei, mintmegannyi varázs-szó a veszély tudatára ébresztette. A hon minden zugában a katolikus magyar nép sietve nyúl azon fegyverhez, mely mindig győzelemre segítette a világot, a Rózsafüzérhez, és megújító bizalommal sóhajt fel ahhoz, a kinek közbenjárása egyedül képes őt megmenteni: „Legszentebb Rózsafüzér Királynéja, könyörögj értünk!”

Ezen fegyverek használatában biztosítani fogja a magyar nemzet életét ezer éven tul.

És e fegyvert XIII. Leo pápa sokszoros buzdítása adta a magyar nemzet kezébe.

Magyarországnak tehát oka van a XIII. Leo pápa iránti ragaszkodása, hálája érzelmeinek kiváló nyilvánítására.

És épp itt az alkalom.

Mit tegyünk tehát?

Mindenesetre azt, ami legkedvesebb lesz ő sztsége előtt.

Midőn a boldogságos szűz szeplőtlen fogantatásáról szóló dogma kihirdetésére e nagy hatalmu Szűz pár év mulva ama kedves választ adá Lourdesban, hogy rövid idő alatti annyi sok csodálatos megjelenését e szavakkal koronázta meg: „Je suis l'immaculée conception” — én a szeplőtlen fogantatás vagyok — a szerencsétlenségében is dicső francia nemzet a csodálatos megjelenések helyén drága márványkövekből templomot emelt a szeplőtlenül fogantatott Szűz tiszteletére és az új templom homlokzatát e dogma apostola iránti hálából, ez apostol. IX. Pius pápa mozaik-mellképével díszítette.

Adott Isten egy új Mária-tisztelő pápát, XIII. Leot, a kinek a katolikus világ a Rózsafüzér áhitatban beállott új fénykort köszöni. A francia nemzet siet leróni háláját. Még pazarabb fényvel templomot emel a legszentebb Rózsafüzér Királynéja tiszteletére; de meg fogja külsőleg is örökíteni a nagy Leo emlékét.

És itt az alkalom, hogy a magyar nemzet mintegy kiegészítse, vagy inkább tartósabb alapra helyezze XIII. Leo pápának itt emelendő emlékét.

Tegyen Magyarország misealapítványt XIII. Leo pápa javára.

Alapítson örök időkre minden szombat napon XIII. Leo pápa ő szentségéért mondandó misét!

Az ötvenkét csendes mise a mostani számítás szerint 104 frankért mondatik.

Ennek tőkége 5-ös kamat mellett körülbelül 2100 frank. Ennek az összegnek körülbelöl ezer és ötven frt felet meg.

Kezdje meg minden katolikus lap a gyűjtést. Midőn aztán az összeg egybegyül, szerény véleményem szerint legalkalmasabban a Szent-István-Társulat, mint Magyarország legtekintélyesebb társulata teheti meg a lépést.

Ez indítványom első része.

Az indítvány második része ebben áll:

Gyűjtessék minden városban, minden faluban, a hol ő szentségéhez ragaszkodó, hü katolikusok vannak, aláírás egy hódolati felirathoz, melyet szintén a Szent-István Társulat eszközölne. Az aláírók egyszersmind adjanak egyenkint egy-egy krajczárt péterfillérül.

Indítványomnak harmadik és utolsó része ez:

Az aláírók, a kik pldálul a Szent-István-Társulat által szétküldendő, egyenlő nagyságu és minőségű lapokra jegyzik nevöket, mely lapok aztán albumba köttetnének be, jelentsék ki egyszersmint az ő lelkészök előtt, hogy az egy krajczárt hetenkint befizetik, s ezzel életök tartamára, vagy míg netalan sulyosabb körülmények e csekély áldozatot is lehetetlenne vagy nehezé tennék, a péterfillér egyelet maguk körében megalakítják. A fennmaradó költségek és péterfillérek az aranymise napján adatnának át ő szentségének.

Az indítvány részletesebb kiviteli módozatai a Szent-István-Társulatot illetnék. Azonban e módozatok megbeszélésére nyitva állanak a kath. lapok hasábjai.

Kelt Máriastern, trappista-zárdában.

P. Angelicus,

a Legszentebb Rózsafüzér Királynéja
ez folyóirat szerkesztője

A béke diadala.

Folyó évi május 2-án felséges királyunk Budapestre a nagy Corvin várába megérkezett a végett, hogy a béke legszebb ünnepét szent István koronája által legragyogóbb fényvel beárassza!

Fennséges trónörökösünk és az uralkodó ház legközelebbi tagjai, az osztrák-magyar birodalom legmagasabb hivatalnokai, a külföldi uralkodók küldöttségei és követei által körülvéve, felséges uralkodónk e napon a budapesti kies városligetben az első magyar országos kiállítás megnyitotta.

Ezen ünnepélyes megnyitást a béke diadalának nevezhetjük; de egyszersmint népünnepnek is mondhatjuk bátran, hogy bárminő irányban is tulzást követnének el, vagy pedig e magas sztoz mozzanat lényegét kevésre becsülnénk, mert valódi béke- s valódi népünnep vala az, melyet a magyar király ez örökemlékü napon felavatott!

Népünnep vala ez, de nem alkalmi népünnep szük értelemben véve. melyen a főváros különböző néprétegei s esetleg idegen földről jött vendégek, kiket a kíváncsiság és a mulatságok iránti hajlam oda vezérelt, részt vettek!

Nem bizony!

Ezen ünnepen egy egész országnak, erényekben gazdag népe teljes lélekből vett részt!

Nagy lelkesültséggel közreműködött egy nemes nemzet arra, hogy létre hozzon oly ténnyt, melyet az apostoli király örököse ez ünneppon megkoronázott!

Egy egész nemzet, egy országnak összes népei odapillantának büszkén emelkedett érülettel az ünnepélyes ténykedésre s szívökben táplálják jogosan azon örömteljes bizalmat és reményt, hogy ezen ténykedés által nemcsak hazafias szorgalommal s hazafias fáradtsággal véghez vitt vetésnek aratási ün-

nepét ülték meg, hanem, hogy ezáltal egy áldásdus jövőnek, ép, egészséges és erőteljes magva az anyaföldbe hintetett!

Az első magyar országos kiállítást nem szabad a más helyeken már azelőtt rendezett volt világhiállítások mértéke szerint megbírálni. Párisban, Londonban és Bécsben, sőt kisebbrendű culturállamok fővárosaiban is látott a világ már kiállításokat, a melyekkel azonban az imént megnyitott első magyar országos kiállítás a művészetek és iparczikkek aránylagos mennyiségét és remek kivitelét illetőleg becsületre méltó módon versenyezhet és a legszigorubb kritikát is ki állja.

Ez pedig annál magasabbra felszámítható, minél rövidebb idő folyt le azóta, mióta a magyar nemzet azon szerencsésének örvendhet, hogy a kardot az iparos, a művész szerszámaival felcserélhette.

Még nincs egész két évtizede, hogy a magyar nemzet jogai és szabadságáért évszázadok óta folytatott hősi és véres harcok táboraiából a cultura műhelyeibe vonulhatott, s most már legszentebb kincseiért járó gondoktól ki nem zavarva, erejét teljesen s egészen a béke műveinek szentelhette.

Az első magyar országos kiállításnak nem az a feladata s nem is czélozta azt, hogy a culturnépeknek meglepő csodaműveket előmutatna, de igenis feladata és czélja az, hogy mutassa meg az egész világnak, hogy kardhoz szokott, s a kardot ügyesen forgató kéznek nem hiányzik a képesség és alkalmazhatóság az általános culturmunkában tiszteletreméltó részt venni.

A Budapesten rendezett országos kiállításnak továbbá feladata az is, hogy tanúságot tegyen azon komolyságról és lelkesült odaadásról, melylyel a magyar nemzet igyekszik az előrehaladott culturnépekkel versenyt tartani s a saját hibáján kívül eső elmulasztottakat helyre tenni, főképen azon időtől fogva mióta szabad, hogy saját házában gazdának tekintse magát, mióta azon szerencsésének örvendhet, hogy az Urnak felkentjében, királyi urában jogai- és szabadságának hatalmas és hű védbástyáját látja, és felkent királyának rendíthetetlen bizalommal hódolhat! De ezen országos kiállítást tekinthetni még a hódolat nyilvánításának is; szentelvén ezen hódolatot ország és világszeretve szeretett királyunknak, kinek legnemesebb szíve megtalálta azon varázsszót, melylyel az absolutisticus sötétségnek árnyékait el lehetett üzni mindörökre, s melylyel világságot, teret és alkalmat lehetett megteremteni a szabad ember munkaerejének fejlődésére és felvirágzására.

Tizenhatsz évvel ezelőtt feltette a magyar nemzet felséges királya fejére István király sz. koronáját s nép és király Istennek szabad ege alatt tették le a kölcsönös hűség esküjét!

Most egy újabb koronázási ünnep színhelye volt az ország fővárosa, midőn fejedelme birodalmának nagyjai által körülvéve ama szent esküből származott gyümölcsét a szorgalomnak, a magyar országos kiállítást megnyitása által megkoronázta!

Atyai gondoskodása alatt felvirágzott az ország! a királyi eskü által új életre élesztetett a szorgalom, a munkakedv, s drága hazánk minden bilincsektől felszabadítva gazdag és áldásdus jövőnek tekinthet eléjébe.

Dr. Cs. B.

Az isteni gondviselés.

(bölcészeti elmefutató).

„Azért elér (az Isten bölcsesége) végtől végig és mindent kellemesen elrendez.“ Bölc. VIII. 1.

Allításunk mellett harcol Isten josága is. Egy végtelen forrás ez, melyből minden teremtmény létét és életét merítette. Ha tehát egy jó művésznék tulajdona saját művét a körülményekhez képest minél tovább fönntartar-i, mennyivel inkább akarja ezt Isten a világgal szemben? Hisz minden eszköz és hatalom ő benne özpontosul, és pedig megmérhetetlen fokban. Maga levén az ismeret forrása, ismeri és tudja az emberiség legtökösab gondolatait, a jövődöt sötét rejtelmének kifejlését, — és a dolgok létrejövése egyedül az ő kezébe van letéve. S nem csupán a tiszta ismeret és tudomány, hanem a legtöbb hatalom forrása és központja Isten.

A tenger moraja szavára elnémul, a szelek zugása akaratjára lecsendesül, mint az irás több helyen kefejezi. — Valamint egy rendezett hadsereg minden katonája az uralkodó vezénylő szavára elfoglalja helyét, és a szerint működik: ugy Isten parancsára figyel az universon legkissebb lény, ugy mint a legnemesebb. Avagy talán Isten magas méltóságához nem illik oly kicsinységekre fölgyezni? — vagy pedig mint Epicur mondá — a gondviselés nehéz munka, mely isten boldogságát megzavarná és kisebbitené? Egyik sem történik. Az ég beláthatlan fölületén, mint hatalmas király ragyog a nap, életető sugarait ép oly önzetlen jótékonsággal szórja a csillogó virág kelyhébe, mint a föld utolsó porszemére, mint az értelem és anyag öszfoglaló képviselőjére, az emberre. Igy az Isten is, ha nem tartotta méltósága alulnak a durva anyagot oda helyezni a szellem magas tökéletessége mellé, vagyis szintén teremteni, bizonyára nem fogja a legcsekélyebb fokozatot is elhanyagolni a kormányzatban.

Es vajjon másrésről a boldogság végtelen forrása kimeríthető-e? Mi öröme telnék Istennek abban, ha látná, mint nyomorognak a teremtmények önmagukra hagyatva, hogy a világ egyetlen czélszerű lépést sem képes tenni az idők folyamán? A végtelen elégséges önmagának. Isten boldogsága megmérhetetlen, melyhez tenni nem lehet, de a mely nem is változik meg, sem nem kissebbedik, ha a véges lények némileg participálják is. Azért méltán mondja Tullius: „Si dii neque possunt nos juvari, nec volunt, nec curant omnino, quid ullos diis immortalibus cultus honores, preces exhibemus?“

Tehát vagy gondviselő Isten van a világ fölött, vagy pedig nincs Isten, — ez esztelenség; következőleg az emberek hite biztos alapon nyugszik, midőn a világ kormányzását egyetlen működő célirányos intézkedésnek tulajdonítja.

A leghatalmasabb bizonyíték azonban e tárgyra nézve magában az emberi öntudatban, vagyis ezen öntudatok különféle nyilvánulataiban rejlik, hol a természet

szava nyilatkozik, mely egyetemességénél fogva a tiszta igazságot beszél el. Népet vallás nélkül nem képzelhetni, legalább a történelmi adatok szerint. A religio pedig összekötőkapcs az emberi lélek és Teremtője között, szep- lőtlen fellobbanása ez a szív titkos kamrájában honoló tüznek, melyet Istentől örökölt az emberi természet. — Valamint a virágnak életét táplálja az éjjeli harmat és a napsugár, úgy az emberi lélek élete nem képzelhető val- lás nélkül. — Amde a teremtés nagy napja távol esik korunktól, s az ember a vallás magasztos fogalmát atyjá- tól nem örököli — ezek csak felébresztik a szunyadozó lángot: tehát Istentől nyerte azt minden lélek. — Már pedig maga a vallás az isteni gondviselés eszméjét tükr- özi vissza. Mert vélték-e, hogy a vallás, mely isteni akarat folytán születik, ugyanazon végtelen akaratnak ve- zérlő karjait nélkülözi az élet változékony folyamán? Vélték-e hogy az emberi lélek vallása, melyet Isten ön- tött a szívébe, ugyanazon Isten gondviselő befolyása nél- kül fennállhatna a születés pillanatától kezdve a kopor- sóig? Ez lehetetlen! A gondolat nem képes észszerűsíteni egy oly végtelen erőnek létezését, melynek működése bi- zonyos határok között mozogjon és idő által korlátozta- sák, már pedig gondviselés nélkül az isten erő befolyása csak a teremtés nagy napján hatott a dolgokra. — És azonfölül a religio szerint isteni gondviselés örökös a teremtmények beláthatatlan sokasága fölött, a religio pe- dig Istentől származik, tehát maga Isten mondana ellent magának, ha a létező dolgok sorsával mitsem törődne. De menjünk tovább. Lényünknek a vallás nemes tulajdona, és e tulajdonnak szükséges koronáját képezi az imádság. Mind az, a mit a szív érzése, a szellem gondolkodása külön- sen napjainkban véghezvisz, kicsiny azokhoz képest, me- lyek az imádságnak szükségszerű kifolyásai. Az imádság nem más, mint a véges lény beszélgetése a végtelennel. — Az imádság általános jellegű, minden nép életében föltalálható. — Már pedig Seneca szerint: „Lehetetlen, hog az emberiség azon örültségbe esett volna, hogy Istent imádjá, ha nem tudja vala, hogy azokra, kik hozzá esde- nek, nagy jótéteményeket áraszt és pedig kellő időben.“

Ugyanezen érvek mellé csoportosulnak még más ha- sonlók is, melyeket a józan gondolkodás a nagy gyakor- lati életből von le. Ilyen az erényeknek titokban való gyakorlata; nehéz körülmények között milliók ajkáról szól az isteni bölcseséghez föl szálló sohaj és fohász; s végre a mi legfőbb — az emberi öntudatban a bűn elküvetése után is fennmaradt félelem és leküzdhetetlen rettegés. E bizonyítékok, úgy vélem, ellégé beigazolják a keresztény bölcsészet tételét, mely szerint az isteni gondviselés esz- méje nem csupán a hit tág körébe tartozik, hanem való- di logikai alapokon nyugszik. —

II.

Az isteni gondviselés viszonyát a teremtényekkel szemben rövid vonásokban akarom feltüntetni. — Első kérdés az, vajjon e viszony általános-e? A stoikusok ugyanis és a középkori arab bölcsészet jelen képviselői a teremténynek alsóbb osztályát tökéletesen kiveszik az isteni kormányzat józan tövéne alól. Mások ismét csak holmi általános gondviselésről beszélnek, minthogy a lé- nyek sokasága ugyanazon célra törekszik.

A helyes gondolkodás alapelvei szerint azonban

egyetlen lény sincs kivéve e felsőbb kormányzat alól; s épen azért, jöllehet egyetlen célra törekszik az összes vi- lágegyetem, mégis a teremtények egyenkint is bizonyos célt valósítván meg, különleges gondozást igényelnek. — És méltán. A gondviselés ténye ugyanis első sorban a teremtés eszméjén alapszik. — Már pedig a lét birodal- mában a legkisebb porszem sem jöhet létre isteni erő nélkül. —

Teremteni csupán végtelen lény képes. — Ha tehát a világon minden Istennek köszöni létét, tőle bírja célját is. S vajjon a tenger sima tükrén himbálózó sajka csu- pán a szél segítségével az elemek iszonyu csatája között kormányzó rud nélkül biztos kikötőbe juthat-e? Semmi- képen. Azonkívül maga a teremtés öntudatosan történt, minek következtében Istennek végtelen értelmi ismerete alól egyetlen lény sincs kivéve, a gondviselés pedig csu- pán az isteni tudás kifolyása, tehát minden dologra kiter- jed. — A legnagyobb keresztény elmék egvike, Szt. Agoston a kicsiny dolgokra vonatkozólag így szól: „Deus est ita artifex magnus im magnis, ut minor non sit in parvis quae parva sunt, non sua granditate nam nulla est, sed artificis sapientia metienda sunt.“ —

Továbbá a viszony megvilágításában még a követ- kezőket kell szem előtt tartanunk. — Isten kezében min- den dolog eszköz, melylyel a cél megvalósítására műkö- dik. — Az öntudatlan lények a gondviselés szabályozó törvényeinek bizonyos szükségszerűség vagy ösztön sze- rint hódolnak; az értelmes lények azonban szabadakara- tunknál fogva teljesítik az örök törvény parancsait.

Kérdés, vajjon a gondviselés minden teremtény lé- tében és életében közvetlenül működik-e? mert illik, hogy a legmagasabb hatalom bizonyos közvetítőket alkalmaz- zon szándékainak végrehajtásában. — Ez Istennél sincs másképen. A gondviselés ugyanis két részt foglal magá- ban. — A mi a célványos dispoziót illeti, az isteni hata- lom közvetlenül működik, valamint az eszközök megvá- lasztásában is; a célzott rend kivételében azonban az isteni tökély a teremtények különféle osztályával ossza meg bámulatos művét. — Végre megjegyzendő, hogy bár- ha egyetlen dolog sem történik a világon Isten tudta és gondviselése nélkül, mégis az emberi tulajdonságok kö- következtében, a teremtények e dicső koronája maga- sabb fokban élvezi azt, mint a többi lények. — És méltán, mert ez az isteni tökély eszméjén alapul, s azon magas rendeltetésén, melyet az ember szellemi tulajdona, s azon erős vágy követelnek, melyet semmi földi érzés és tudom- ány soha be nem tölthet. —

A gondviselés ugyanis bölcs törvénynek hódolva a teremtények különféle fokozataiban, azoknak nagyobb vagy kisebb tökéletessége szerint viszonyul. Az ember pedig a látható világ széles mezején a legtekintélyesebb állást foglalja el, tehát az isteni jószág- és bölcséségnek nagyobb fokban igényli gondviselését, mint más egyebek. — Minél magasabban áll az erdők lombos diszei közt a királyi tölgy, annál inkább ki van téve a szélvészek rom- boló hatalmának és épen azért annál magasabb fokban érezi a természet jótékonyosságait és tisztább alakban a nap sugarait. De azonkívül az ember még a szellem di- cső tulajdonával a szabadakarral is ékeskedik. Innen van, hogy az öntudat fényes hajnalától a koporsó keskeny

nyílásaig minden cselekedeteink érdemül vagy büntetésül tudatik be nekünk az ítélet nagy napján. Az akaratot segíti az ész, szabályozzák a józan gondolkodás törvényei s mégis egy törékeny hatalom lényünkben, mely az egyenes ösvényről vajmi gyakran letér.

Maga a szabad akarat is Istentől van. Tehát, hogy a nagy mindenség csodálatos összhangja még ne zavarodjék, s hogy a látható világréndben minden a végczélra törekedjék, az embernek ténykedése, élete a végtelen bölcsesség gondosabb vezetését követeli. Ha az ember jogot tart és méltán — a világ gazdagságára, ennek élvezésében isteni törvények által kell szabályoztatnia. — Eszerint a test anyaga és a lélek külön gondviselést igényelnek, az első a természetes, az utóbbi a természetfölötti világréndben nyilatkozik. — A gondviselés tehát a szabadakarat cselekményeiben ép úgy meg van, mint az öntudatlan lények működésében.

Valamint tehát az isteni tudás betölt minden tért s gyorsabban, mint a villám, sebesebben mint a sas szeme, áthat minden dolgot, legyenek azok szükségképiek, esetlegesek, vagy föltételesek: úgy a világkormányzás magas czéljait sem kerüli ki a teremtmények széles birodalmában egyetlen lény sem.

Minden látszólagos bölcsészeti ellenvetés megsemmisül a gondviselés erős érvei előtt, s a modern deismusnak nagy gonddal szerkesztett nyilái tehetetlenül pattannak vissza az igazság tudományának e hatalmas bástyájáról. — Csupán egy nehézség érdemel figyelmet, melyet a hitelenség végső csapás gyanánt szokott előrántani. — Az emberiség történelme és a tapasztalat ugyanis megczátolhatatlan bizonyítja, hogy a földi életben az ideiglenes javak aránytalanul vannak fölosztva, hogy az igazak és jók igen gyakran üldözést szenvednek a hatalmasak részéről, majd pedig különféle elemi csapások sulya alatt görnyednek, a gonoszok ellenben rózsás élvezetek között töltik napjaikat, tehát vagy Isten igazságtalan, vagy absolute nincs gondviselés. A mily régi ez ellenvetés, ép oly szik látkörű gondolkodásról tanuskodik s épen azért semmit sem bizonyít. Az ember ugyanis halhatatlanságra van teremtve, nem elég csak a jelen élet körülményeiből ítélni valakinek helyzete fölött, mert az örökkévalóság is nyom talán valamit a latban. A földi szenvedések ott dusan kárpótolva lesznek s ha Isten itt mindenkinek érdemei szerint megfizetne, akkor a halhatatlanságra épen nem volna szükség, már pedig a halhatatlanságról még elleneink sem mondanak le A jelen élet csupán előkészület a jövőhöz; „s midőn az isteni gondviselés némely dolgot itt látszólag befejezetlenül hagy, maga irányozza tekintetünket másfelé, az erény szenvedései a halhatatlanságot hirdetik“ — mondja Lacordaire.

Ime a gondviselés ténye különféle viszonyaiban a teremtményekhez, melyet a fölületes gondolkodás a vak hit bárgyú kifolyásának tulajdonít. Az igazság tisztá ismerete tehát nem csupán a tudományos buvárlatok hatalmas képviselőinél található föl, hanem a hitben is. Sőt néha épen a szellemi vizsgálódás buzgó férfiai vastagabb tévedésekben forognak, mint a vallás fáklyájának hűséges követői.

(Vége.)

T Á R C Z A.

A P A I Z S.

Vagyis az UZSORÁS ISPÁN BÜNHÖDÉSE.

— Beszély. —

Motto: „Quid non mortalia pectora cogis auri sacra fames!“ Ovid.

(Folyt. és vége)

Öt hónappal irt események után Edömér házánál szokatlan jelenségekkel találkozunk. Edömér anyja özv Borsayné oly vig és elégedett, mintha felejténé gvászos özevgségét. S mellette egy karosszékben kit látunk? Dörös ur ül benne, arczán örök mosoly, a boldogság e vidám derüje van szét terjedve. Mellettök egy eleven képü csinos női alak rendezi a ház belső ügyeit, oly ismert kép ez előttünk! Igen Erzsike ez, Dörös ur leánya — most már Borsay Edömérné. Edömérné?! Igen. Edömérné! Mert hát Edömér megkapván az ispántót a kívánt pénzt, azonnal összevásárolta a szükségesekeket: a lovat, ló- és fegyverszerszámokat és ment messze-messze a harczok mezejére, hol édes apja annyi dicsőséget szokott aratni; s honnan ő is csak hirnevet és dicsőséget ohajta övéi közé hozni. . . És a csatatéren vitézül meg is állá helyét. Hir és szerencse koszoruzta nevét, s — most a lánvok nemcsak daliás termetéről, hanem számos hős tetteiről is beszélének. Én elhallgatom ezek felemlítését; nem említem azon tömérdek kincset sem, melyvel vitézsége meg lett jutalmazva: csupán azt hozom fel, hogy bebizonyítá legelső vitézi feiléptével is, miszerint ha szükség, képes karjával és kardjával is védeni mind hazáját, mind azt a nőt, kit Isten melléje rendel örökös hitvestársul. Most Dörös ő kegyelmének sem lehetett ellene semmi kifogása. . . Erzsikéjét Edömérnek adta.

Edömér és Erzsike tehát egymáséi. Mint egy pár szerelmes gerliczének, oly boldog volt éltök.

De Edömér minden boldogsága mellett egy kis nyugtalanságot érzett s hordozott keblében. Ha ugyanis a faloldalára tekintett, ott nagy hiányt vett észre. Nem vala ott a paizs, melyet apja László királytól kapott vala s melyről az öreg halálós ágyán ezt mondá:

„Midőn harcolék mindig arra törekedtem: ha fényesebbé nem tehetem; ne is homályosítsam el. Te is törekedjél erre!“

Edömérnek édes atya ezen testamentomszerű intelve mindig fülében csengett. Azért a paizst, mely egyrészt édes apja dicsőségének kedves emléke, másrészt pedig az ő saját boldogságának Erzsikéjével együtt — ezköze vala: minden áron visszailleszteni óhaitá a fal oldalára, mert azon hely, a hová a csatába menés előtt zálogba tette vala — az ispán, Dombvári kincses ládája nem volt illetékes és méltó helye. Tehát a kegyeletes emlékek iránt való tisztelet-parancsolá, hogy paizsát az ispántól visszaváltsa. Magához véve tehát az ötven arany kölcsön — és 20 arany perczent = 70 aranyat, mely értékig a paizs zálogosítva vala: — gyors léptekkel Dombvári ispánhoz sietett.

Midőn Edömér az ispánhoz belépett, ez őt úgy fogadta, mint hitelező szokta adósát fogadni, — se hidegen, se melegen, — sőt képen a ravasz fondorkodás bizonyos nyilvánulása vala észrevehető.

Edömér tisztességesen üdvözölvén az ispánt, előadá jövelete okát:

Uram, emlékszel-e — kezdé — hogy ezelőtt mintegy négy hónappal egy pajzsot tettem vala tenálad zálogba, mert a harczterre szándékozván menni nem volt pénzem megalkudott egyverzetem kiváltására. E pajzs — folytatja lelkesüiten — az n paizs, melyet boldoguit apám dicső László királytól kapott vitézségeért jutalmul. Ez családunk szent ereklyéje; akarom, hogy még unokáim is lelkesüljenek a hozzákötött dicsőségtől. A szerencse kedvezett a harczterén; szerzetem dicsőséget, dicsőséggel feleséget és pénzt is. Ime itt az ötven arany kölcsön, a 20 arany perczenttel együtt.

Az ispan látszatos örömmel számlálta össze a 70 aranyat.

Harczi dicsőség és szerencsédnek legjobban én örvendek — szól rekedt hangon az ispan, mert balsorsod, szerencsétlenséged esetén oda vesz pénzem.

De nem vesz — telet Edömér — hisz paizsom 140 aranyat is megér.

Hiszem öcsém és én is tudom, hogy sokat ér a paizs; csak hogy az nem zálog, hanem tulajdon birtokom. En csak pusztá szívességből kölcsönöztem vala neked pénzt.

Uram! — szól izgatottan Edömér — nem értem szavait!

Értsd meg tehát! — veszi át a szót az ispan. A paizsot nem edes apad kapta dicső László királytól emlékül, hanem az mielőtt meg László király és apád is a napot megis iattak volna: már az én familiám dicsőségét hirdette; de családi kincstárunk vagy husz évvel ezelőtt valami gaz tolvajok által felveretven azon paizst is, melyről állítod, hogy atyad dicső emlékezetén hirdetést s László királytól vitézségi jutalmul nyere — elorozták tőlem.

Ispan ur! kiált ingerületen Edömér — szavai, melyeket hallék, felzudítat egész lenyemet. Arczomba szökött a vér a súlyos vad magat, melyet nemcsak edes apám szenttelen emleket piszkola be, hanem azon feddhetlen becsület és szeplőtelen jóhírnevtől, mely éltem legérteke-sebb kincsét kezezi engem is meg akar fosztani. Vagy hat én lopott tárgyi irant viseltettem volna oly kegyeletet? Elhíjtem, hogy apám nem a harczterén, hanem családi kincstáradból gyalázatos lopással szerzé a pajzsot? S én e lopott paizsra, felvett kölcsönpénzen szerzék magamnak lovát, fegyverzetet, hogy a háboruba menve szerezzek hirt, dicsőséget s kedves nőt is oldalam mellé? Ismétiem Dombvári ispan ur, hogy a paizs melyet zálogul tőlem elfogadott: az én tulajdon birtokom s csak az tagadhatja el tőlem, ki az idegen javakat és jogokat nem akarja becsülni!

Edömér! — szól fásult lelkü nyugodtsággal az ispan — miként jutott atyád e paizshoz, te elbeszélted. Ez a te családi historiád. Miként jutott a miénk hozzá még László király születése előtt, erről sokat tudnék neked beszélni, de nem tartozom. Hogy apád László királytól kapta, ez hazugság. A paizs az én tulajdonom s nincs Istenen kívül hatalom, mely tőlem azt elvenni képes lehetne.

Ispan ur! — beszél nyugodtabban Edömér — itt mint szomoruan tapasztalom a paizs tulajdonjogát kérdés tárgyává tette. Keitlen tartunk hozzá igényt. Döntsön tenádat köztünk a törvény szava! Érje és sújtsa a tolvajság vádjá azt, kire Istennek és embereknek igazságos törvényei azt rásütik! Isten kegyelmében hagyom ispan urat! — S ezzel Edömér távozott.

Leírt izgalma jelenet után Edömért II. István királynál találjuk.

Ölséges királyom! — esd Edömér — nagy és dicső emlékü László király, kinek boldog és csendes legyen a sirban nyugodalma — boldoguit atyám Borsay Mátyásnak a hovárok ellen viselt harczokban szerzett érdemeiért egy paizsot ajándékozott vala. Atyám elhalván, két kezem s a szegénységen kívül csak e paizs maradt örök-

segemül. Midőn fölséged nagynevű atyja a dalmaták ellen-harczola, én is vitézei közé sorakoztam. De fegyverzei felszerelésekre pénzem nem levén, családunk ez egyetlen kincsét — a paizst 50 darab aranyért Dombvári nevű ispánhoz tevém le zálogul. Szerencsém dicsőség és vagyonhoz juttatott. Ki akarám tehát váltani paizsomat az ispánról, de felséges uram! ő azt állítja, hogy a paizs az övé, hogy tőle idegen kezek lopták el. E vád — uram királyom! — atyám emléket és becsületemet vérig sérté és ha rajtam marad veszte vagyok. Itélj ezért királyom, kettőnk közül kié legyen a paizs!

Fáj királyi szívemnek — szól méltósággal a király — oly szomorító dolgokat hallani. Mindenesetre ki kell tűnnie az igazságnak. A bűnösnek lakolnia kell. Most távozz! Gondom lesz reá, hogy nemsokára az ispánnal együtt itélőszék előtt álljatok s kiki vegye el jutalmát vagy büntetését!

Edömér szomoruan jött el a királytól. Arcza busz tekintete levert, járása — kelése ingatag volt. De hogy ne is lett volna, midőn apja dicső emléke és saját becsülete a tolvajság vádjával vérig valának sértve. Ki mossa le e szennyet? Talán e kérdés telett buslakodott oly leverten. Ily szomorú lélekkel távozott Borsafalva felé haza. —

Edömérnek II. István királynál tett panasza után két hónappal Nagyváradon a püspöki templomban szent László sirjánál egy pátriarchai kinézésű alakkal találkoztunk. Galambósz szakál borítja átát, míg ezüstszínű hajfürtjei hullámszerűleg ömlenek le vállaira. Arczán mély váltásos áhítat sugárzik szét. Imára kapcsolt kezekkel s égtel emelkedő esdő tekintettel ott térdel a szent sir előtt. Ez az Isten embere. Váradnak Valther nevű püspöke. Körülötte szintén imába mélyedt alakok láthatók. Mintegy félóra imádkozás után a püspök felemelkedett térdeplő helyzetéből. Ott követte környezete is. A szent király koporsója előtt trónusszerű emelvény volt állítva. A püspök felment az emelvényre. Ekkor elébb szelid képe egész át lett alakulva. Szigorú komolyság vonult el arczán. Mint szigorú bíró, úgy nézett ki. Vele szemben a koporsó fejénél két ismert alakkal találkoztunk. Egyik Edömér, másik Dombvári — az ispan. Edömér arczán csendes megnyugvás, mély áhítat és áhítat ömlik szét; szeméit mélyen a földre segezdmet várna onnan. Az ispan ellenben daczos képű állott. Nyugodtságot s derült képet akar színlelni, de nem tud. Egész lény rezeget, arcza kigyúlt — tüze az átkos szenvedély kinyomata. Némelykor oly tekintetet vet a püspök felé, mint kinek sértett önérzete igazságos ítéletet vár. És a püspök csakugyan ítéletre nyitja fel ajkait.

Isten és felséges királyunk kegyelméből állok e helyen — kezdi méltósággal. Ezen pajzsot, melyet ti — Edömér és az ispan felé fordul — kezemben szemlélték: mindketten magatokénak valljátok. Ügyetekben ítéletet hozni a király engemet bízott meg. Halljátok tehát szavaimat! Mielőtt ítélethozáshoz fogtam volna: egy titkos sugallat bennem azt mondá: ne ítéljek én; hanem „bizonyítsa az ur be, melyikök bírja azt a paizst igazságosan.*”) Tegyétek azért e pajzsot szent emlékü királyunk szent Lászlónak annyi csuda által nevezetessé tett koporsójára. Edömér — Krisztusban gyermekünk — állítja, hogy edes apja e paizsot az itt nyugodt szent királytól kapta vitézségi jutalmául. En e szent és hatalmas király közbenjárásától, hathatós imája s érdemei után — hiszem, hogy ha e fiatalnak atyja e földön Tőle kapta e pajzsot: nem fogja az égben is megengedni hogy más bírja, mint törvényes örököse. Ellen esetben a szegény és gyalázat a büntetéssel együtt Edömérre fognak szállani. — Most pedig — szól, komoly méltósággal az ispan felé fordulva — parancsolom neked, hogy a paizsot, melyet magadénak mondasz vedd és vidd el e szent sirról.

*) A legenda saját szavai.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Siri csend követte a püspök szavait. Lélekzet tartva várá minden jelenlevő az ítélet kifejlését. Az ispán büszke léptekkel haladott előre a koporsó fele. . . . Kezeit a paizs felé ki akarja nyújtani . . . de „rögtön félholtan lerogyott . . . és rettenetesen megdőbbenve sem a paizs! nem volt képes felvenni, sem a földről nem birt felkelni.“*)

Ekkor a püspök Edömér felé fordult: „a paizsot, melyet magadénak mondasz, emeld le a sirról!“

Edömér alázatos fővel csendes léptekkel közelgett a koporsóhoz. Felemelé kezét — először imára, azután a koporsóra a paizsért . . . És minden akadály- és nehézség nélkül vevé le a paizsot a sirról. . .

Edömért tehát és atyja emlékét az ispán tolvajsági vádjára alól kitisztázá az ítélet csudás nyilvánulása; az ispánt pedig szegven, gyalázat és megmerevüléssel bünteté, mert Isten mindenkit saját érdeme szerint szokott jutalmazni.

Edömér hálát rebegve Istennek csodájaért, visszatért apósa, anyja és felesége körébe . . . A paizsot ismét a falra akasztotta s boldog családi életében ezental még inkább tisztelte édes atyja emlékét s imádtá Isten, ki az ő házában levő paizsot használá fel a fősvény és uszoras ispán megbüntetésére.

Vigyázzatok ti uszorasok és fősvények, mert előbbtöbb titeket is sujtani fog Istennek igazságos ítélete!!!

KALÁSZAT.

— A tudomány mezején. —

XVIII.

Diogenes, midőn egy kápolnában ebédelve, tisztátalan edelét kapott volna, kidobta azt a kápolna ablakán mondván: „Az Istenek lakhelyéhez nem illik a penészes kenyér.“

Plato: „Az erény nem tanulható könyvből, s nem is a természet adománya; hanem isteni végzés következtében birják azok, a kikben meg van.“ Hány istentelen tudós dicsekedhetnék erényével, ha az valóban olvasás, által tanulható lenne.

Xenophon: „A tűz megégeti azokat, a kik azzal közvetlenül érintke/nek; de az emberi szépség, még a nagy távolságban levő hamvadó sziveket is föl-fölhevíti.“

Pyrrhus, midőn kérdeztetvén gyermekeitől, hogy melyiknek hagyná országát? „Arra, ugymond — kinek közületek legélesebb a kardja.“ Most is a kard éle előtt, a civilizáció a valódi műveltséggel párosult észjog háttérbe szorult.

Socrates: „A tengeren mindig a hajó-kormányosnak, a társaságban pedig mindig az eszesebbnek kellene engedelmeskedni.“

Plutarch: „Nézd meg magad a tükörben s ha szépnek tűnsz fel önmagad előtt, cselekedd azokat, melyek illenek is a széphez; ha pedig ellenkezőnek talárod magadat, azt a mi hiányzik az arcz kelleméből, pótolj ki a jó erkölcsök tárházából.“ Mi az arcz szépsége a lélekéhez képest? Tűnő álom.

Julius Caesar olvasva Nagy-Sándor tetteit, sirva fakadt, barátaihoz így szólván: „Ily korban mint én, Sándor már meggyőzte Dariust; nekem pedig a mai napig, nincs semmi említésre méltó tettem.“ Hányan vannak, kik ha visszatekintenek már jó nagyobb részt lefolyt életükre, a pusztá kietlenben még egy várt sem lehetnek.

Socrates: „A lovat zabola nélkül nem lehet kormányozni, ha csak nem akarsz veszedelembé rohanni; a gazdagsággal sem élhetsz helyes észjárás nélkül, hacsak nem akarsz elveszni.“

Körödy Endre.

*) A legenda saját szavai.

— **HETI KÖRSZEMLE.** **Itthon.** A maradandó emlékü fénynyel megnyitott országos kiállítás napról-napra sürűbben látogatják, úgy hönik mintüdegenek. — **A végéhez** jutott horvát tartománygyűlésen, daczára az ifjú bán tapintatos felszólalásainak a „horvát jogi párt nagy politikusai“ — pékinas, kétes szőrü prokátor etc. arczul verték magát a bánt, a nemzeti pártot, de még a bölcs magyar kormányt is, mennviben kaptunk barbar, meg csaló titulusokat. . . . quousque tandem abutere . . . ? — **Parlamentünk** a kataszter nyilvántartásáról szóló tjavaslatot, alkotmányos tárgyalás és hozzájárulás végett, a főrendiekhez áttette.

— **Róma.** XIII. Leo Szentséges Atyánk, ki május 3-án fogadta a német zarándokok hatalmas csapatát, 1887. évi december végén, az egész világot lábaihoz borulva fogja látni. — **Deo volente** — mivel akkor fogjuk ünnepelni 50 éves áldozár-jubileumát. Dominus conservet eum!

— **Ausztria.** A bécsi herczeg bibornok érsek, a sanctpöteni és linzi püspökök, mely utolsónak e hó 3-án volt inthronizatioja. — főpásztori levelet intéztek a kath. képviselő választókhoz, gyönyörűen fejtvé ki az iránvleveket. . . bizony szükséges is, mert újból megindultak Ausztriában a liberalis cserebogarak,

— **Belgium.** A király felvette az ujdun európai-lag alakított Kongó állam „souverain“-jének címét.

— **Kéleti dolgok.** Lecsendesedett, legalább lát-szatra a vihar, de csak azért, hogy később, annál nagyobb zivatar rázkódtassa meg az emberiséget. Az angolok és oroszok a béke zászlóját kezdték egymásnak lobogtatni; a közvetítői szereppel a megbiztta előtt egyaránt tekintélyes svéd király lett mindzta. Ez mind jó, de ezért még a határkérdés nincs eldöntve. . .

— **XLIV. választmányi gyűlés,** tartatott 1885. ápril 26-án. Jelen voltak: Dr. Tódor J. alelnök, Nagy I. kanonok, Szibó I., Takó J., dr. Szuchy B., Avéd J., Straubert Ö., Könczey S., dr. Cserni B. Pál I. titkár.

1. A jegyzőkönyv hitelesítése tudomásul vétetik.

2. Jelentetik, hogy Gazda Dénes kolozsvári káplán a társulárba pártoló tagnak lépett. — Orvendetes tudomásul vétetik, s az arról szóló diszokmány neki már ki is adatott.

3. Alelnök jelenti, hogy a lappal szemben indított sajtóper a felebbezési fokokat megjárván, a legfelsőbb bíróság a nyomdászt 50 frtban elmarasztalta, s az rajta fel is vétetvén, most a társulattól kéri annak megtérítését. — Határozatott, hogy kérését írásban terjessze a választmány elé.

4. Az állandó számvizsgáló bizottság betérjeszti a következő pénztári jelentést: A pénztár lezárása alkalmával volt 520 frt 55 kr. Azóta begyűlt összesen 71 frt. főösszeg 591 frt 55 kr. Kiadás: 1. a nyomdásznak Közművelődés 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16. számáért 228 frt. 2. Pálya új Legár urnak 15 frt összesen 243 frt marad összesen 348 frt 55 kr. Tagdíj és előfizetési hátralékok: 1. 1880-ból és megelőző évekből 40 frt 75 kr. 2. 1881-ből 57 frt 50 kr. 3. 1882-ből 100 frt. 4. 1883-ből 135 frt 5. 1884-ből 255 frt; künnlevő összeg 594 frt 25 kr. Tartozás az alapvagyonnak, mely 1351 frt. levonva készpénzben 348 frt 55 kr. összesen. 1002 frt 45 kr. Gyfehérvárt 1885. ápril 26-án. Fozarasi. Helyesnek találtuk: Gyulafnérvárt 1885. ápril 26-án dr. Szucay. Takó.

5. Indítvány tétetik, hogy azon tan-emberei a társulatlak, kik pénzbeli tartozásainak a mult évekről még ez ideig sem tettek eleget, névsor szerint terjesztessenek Püspök urunk ő Excellentiája mint legfőbb tanhatóság elé, magas intézkedés végett. — Az indítvány elfogadtatik skivitelével az elnökség s a pénztári hivatal bizatik meg

6. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkértem Nagy I. kanonok, Dr. Szuchy B. és Szabó I. Károlyfehérvárit. **Pál I.**, titkár.

— **Nyilatkozat.** Ha magánember volnék, a „Köz-művelődés” ez idei 17. számában közlött, engem lecz-kezőtő sorokra nézve hajolnék a szerkesztői csillag hallgatást tanácsoló figyelmeztetésére, valamint követném azt a nagy életbölcseleg szülte életszabályt, melynek egy lap-ból éppen most jutottam ismeretére, hogy többet ér egy font nyugalom egy mázsa igazságnál, — s nem szólnék az egyszerre, nemhogy egy szót, de még egyetlenegy be-tűt sem. Amde nem vagyok magánember, hanem va-gyok elnöke egy népes és tekintélyes tanítóegyesületnek, vagyok igazgatója egy tanítóképző intézetnek, vagyok tagja az erd. rom. kath. Status tanári karának, szóval tagja vagyok háromszorosan is azon társadalmi osztálynak, melyet Jókai nemrégiben a **nemzet felsőházá-nak** nevezett. Hogy hallgatásom által ne legyen a do-lognak olyan színezete, mintha ezen említett társadalmi osztályok egyénein, tehát egy tanítón vagy tanáron va-laki büszke ignorálással kénye-kedve szerint rajta gázo-lódhatnak: az említett közleményben az alcsikkerületi ft. esperes ur által reám irányozt sértegető személyeskedést magamról ezennel elhárítom. Többet, minthogy érzem, hogy ezen lapok el fogulatlanul ítélő olvasó közönségének jelen ügyben való állásfoglalása irányomban ellenséges nem lehet, szükségtelennek tartok mondani.

Földes József.

IRODALOM.

— **„Jézus Szentséges Szívének Hírnöke.”** Szerkesztő Föth Mike, Jézus társaságának tagja Kalocsán. 3-ik füzet. Tartalma: Jézus szents. Szívének képei. — Legszebb májusi virág. — Nem parancsol nekem. — Remény ember. — Kilencznapi ájtatosságok. — Jézus szts. Szívének kertje hazánkban. — Furcsa szülők. — Imáink egyesítéséről Jézus isteni szívével. — Jézus szts. szívének adatai. — Az életből. — A munkás néposztály. — Ara egész évre 1 frt 50 kr.

— **„Tájékoztató az erdélyrészi magyar köz-művelődési egyesületről.”** 46 lap. Nyomatott Stein Janosnál Kolozsvárt. — A királyhágon inneni magyarság érdekeinek védelmére, erejének felszámolására alakult meg t. é. ápril 12-én a közművelődési egyesület s tagjainak száma már eddigéig is szépen felszaporodott. E szám azonban még nem elégséges arra, hogy az egyesület tel-jes erővel már közelebb megkezdhesse udvös működését pedig nincs vesztegetni való időnk, mert „a további té-telenség lassu öngyilkosságra vezet.” — Szívünk egész me-legevel ajánljuk ezen közös ügyet t. olvasóink becses fi-gyelmébe és pártfogásába.

— Megjelent: **„Gondülő”** szépirodalmi hetilap. Szerkesztő Martonffy Frigyes, kiadja Székely Aladár. I. évf. 33. szám. Tartalma: Az új főispán. — Napról-napra. — Magyar költők szerelme. — A végzet. — Székely tá-mad, székely bánja. — A gránátköves asszony. — Ara: egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

— **„Magyar Háziaszony.”** Háztartási, gazda-sági és szépirodalmi hetilap. Szerkesztő Andrea; kiadja Murányi A. Budapest. IV. évf. 18. szám. Tartalma: Mi-ben áll a nők boldogsága? — Atyai tanács egyetlen leá-nyomnak. — A házasasszony májusi teendői. — Konyhá-szat. — Párizsi divatlevél. — Háziorvos. — Házi szerek.

— **Irodalom, Színház, zene, külföldiek, hymen.** — Ho-nom (költemény). — Országos kiállítás. — Fejlődöttsze-relem. — Kérdések és feleletek. — Talányok. — Vész és viharban. (Regény). — Ara egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

— **„Irodalmi szemle.”** Kiadja és szerkeszti Luga László Egerben. X. évf. 5 sz. — Ara egész évre 1 frt.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Gyászhir.** Megdőbvenve és a legmélyebb rész-véttel vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak a maguk, valamint a közelebbi és távolabbi rokonok nevében, a megdőböntő csapás alatt mélyen megrendült szív fájdalomával jelentik, hogy az alig pár nap előtt fel-hantolt családi sir újra felnyílt. **Filker Mária** tolyó hó 3-án este 11 órakor, 65 éves korában, hét napi szenvedés után és **Filker Elek**, az erdélyi r. k. status igazgató tanácsának titkára s a szent-Erzsébet aggház felügyelője, f. hó 4. éjjel 2 órakor 60 éves korában, rövid öt napi szen-vedés után, mindkettőn tudóbb következtében, elhunytak. A családi és testvéri szeretet eszményi melege hatotta át sziveiket — míg éltek. A láthatatlan fonal, mely lelkeiket e földi életükben egyűvé fűzte, rövid öt nap alatt egymásután vitte át a három testvér az örök életbe is. Munkás élet s az emberek iránti szeretet jellemezte őket. Altalános részvét kérésir sirjukba. Legyen könnyű a föld hamvaik felett, s az örök világon fényszedjék nekik. Az elhunytak földi ma-radványai tolyó hó 5-én délután 5 órakor fognak, gyárut-cai 1. sz. házukból a közös sírkertbe végső nyugalomra helyeztetni; lelkeikért az engesztelő szent mise-áldozat f. hó 6-án délelőtt 10 órakor a plebániái templomban mutat-tatik be az egék Urának, mely gyászos ünnepélyekre a ro-konok és ismerősök szomoruan meghívatnak. Béke lengjen poraik felett! Kolozsvárt, 1885. május 4-én. Filker Eliz, férj. Dorgó Albertné, mint testvér. Dorgó Albert, kir. közigyező mint sógor. Dorgó Gábor, mint unokaöcs. Dorgó Mária mint unokahug. Koszta Gábor, mint hálás rokon.

— **A csiksomlyói rom. kath. tanítóképez-dében** a jelen évi képesítő vizsgálatok junius hó 15-én kezdődnek. Érdekeltek jelentkezzenek május 30 ig.

Az igazgatóság.

— **Pályázat.** A gelenczei rom. kath. hitközségben, a segéd-kántortanító állomás, Jakab János nyugalmazta-tása következtében megüresedvén, erre ezennel pályá-zat hirdetik. Ezen állomás évi javadalma az 1884-évi kepekönyv-és egyéb adatok szerint a következő: 1. 45 kalangya (26 kevés) őszkepe. 2. 47 kalangya tavasz kepe. 3. 14 frt o. é. ozipora. 4. 26 teher kemény tűzifa. 5. 50 frt o. é. stola és harangozás utáni jövedelem. 6. 2 frt 65 kr. a szent mise alapítványok kamataiból. 7. 2 frt 40 kr. a templom pénztárából, tisztogatás czimen. 8. A lakás melletti kis veteményes kert és a kántortanítóval együtt ha-ználándó csűr, istálló, sütőház. Pályázni óhajtok ke-resztlevéllel, tanképesítő-, erkölcsi- és netáni eddigi alkalm-zataisokról szóló bizonyítvánnyal felszerelt pályázati fo-lyamodványukat, f. évi május hó 25-ik napjáig bezá-ról, a gelenczei r. kath. iskolaszékhez benyújthatják. Az állomás, a megejtendő választás- és felsőbb megerősítés után, azonnal elfoglalandó. Gelenczén (Háromszékmege) utolsó posta Imecsfalva, 1885. ápril 28-án. **Csiby Tamás** lelkész, iskolaszéki elnök. **Lukács Gergely**, jegyző. **Cseh Imre**, algonodnok.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDÖN. Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott a püsp. lyc nyomd. gyorsajtóján Gyulafehérvártt.